

Univerzite Komenského, lektora CZV KSS a inštruktora ZO KSS II Prírodovedeckej fakulty UK. Je dlhoročným členom Československej geologickej spoločnosti, Slovenskej chemickej spoločnosti, Vedeckotechnickej spoločnosti, Karpatsko-balkánskej geologickej asociácie, ako aj Medzinárodnej asociácie pre geochemiu a kozmochemiu.

Jubilanta všetci poznáme ako človeka príkladne pracovitého a vyznačujúceho sa osobitnou skromnosťou. Poznáme jeho cit pre spravodlivosť, obdivuhodnú schopnosť systematicky a na dlhý čas sa sústrediť na detailné spracovanie nastoleného problému, ako aj schopnosť oceniť dielo spolupracovníkov. Napriek šesťdesiatke je jubilant plný pracovného elánu a smelých plánov do budúcnosti. Korene jeho životného optimizmu treba hľadať aj v schopnosti deliť čas na záujmy pracovné a mimopracovné, najmä rodinné.

Pri životnom jubileu želáme doc. RNDr. Jánovi Jarkovskému, CSc., nielen nové pracovné úspechy na prospech našej geochemie, lež aj nový optimizmus a dobré zdravie, radosť z dosiahnutých výsledkov, plnú spokojnosť a šťastie v súkromnom a rodinnom živote.

Eduard Plško

RECENZIA

M. Matula: Geológia a životné prostredie. 1. vyd. Bratislava, Obzor 1979. 296 s., 34 obr., 40 čiernobielych a 30 farebných fotografií

Pojem životné prostredie vyvoláva u väčšiny ľudí najmä predstavu o znečisťovaní ovzdušia a vody, nadmernej hlučnosti a o neorganizovanom ukladaní odpadu. Ale problematiku životného prostredia nemožno zužovať len na riešenie takýchto elementárnych požiadaviek. Geológia, základná veda o Zemi, je aj významným odvetvím národného hospodárstva, ktoré ovplyvňuje energetiku, priemysel, poľnohospodárstvo i výstavbu všetkých objektov. Aj keď hrá v rozvoji spoločnosti a vytváraní jej životného prostredia dôležitú úlohu, rozširovaní jej poznatkov a propagácii jej prínosu pri navrhovaní racionálneho využívania geologického prostredia sa u nás venuje iba malá pozornosť. Práve túto modzeru vyplňa veľmi pútavá populárnovedecká kniha, ktorá sa nedávno zjavila na knižnom trhu.

Recenzovaná práca má päť kapitol. V prvej autor vysvetľuje vzťahy medzi geológiou a životným prostredím spoločnosti v ich dynamickom vývoji v systéme našej planéty. V druhej kapitole,

pre široký okruh laickej verejnosti prístupne a podľa najmodernejších teórií, opisuje autor vznik Zeme a zloženie zemskej kôry, význam tektonických a vulkanických procesov pre jej stavbu a ich vplyv na životné prostredie. Zaslúženú pozornosť venuje významu vody a nerastných surovín, ako aj úlohe geologických procesov pri modelácii reliéfu. V závere kapitoly na mnohých príkladoch opisuje ničivú silu geologických procesov, ktorej sú často vystavené diela vytvorené ľudskou prácou.

Tretia kapitola je o činnosti najmladšieho, ale veľmi intenzívneho geologického činiteľa, človeka. Autor na mnohých príkladoch zo zahraničia i z nášho územia hodnotí ďalekosiahajúce dôsledky činnosti človeka na geologické prostredie pri devastácii úrodnej pôdy, exploatacii nerastných surovín, rozsiahlej vodohospodárskej výstavbe a vytváraní umelej krajiny, pri intenzívnej industrializácii a urbanizácii. V závere vyzdvihuje význam poznávania antropogénnych procesov pre racionálne plánovanie využitia krajiny.

Vo štvrtej kapitole sa autor zaoberá najdôležitejšími úlohami geológie v ochrane a tvorbe životného prostredia. Rozoberá geologické zásady ochrany pôdného

fondy, účelnú ťažbu nerastných surovín pri plnom rešpektovaní ochrany prostredia pred jej škodlivými účinkami. Osobitnú pozornosť venuje úlohám hydrogeológie pri zaistovaní pitnej, úžitkovej, minerálnej a termálnej vody, ako aj pri riešení rozličných inžiniersko-stavebných úloh. Mimoriadny význam inžinierskej geológie v územnom plánovaní a výstavbe vyžaduje ustavične zavádzať do práce najmodernejšie a efektívnejšie spôsoby tak pri inžinierskogeologickom mapovaní, ako aj pri podrobnom prieskume konkrétnych objektov. V závere kapitoly opisuje autor možnosti obrany pred niektorými ničivými geologickými živlami.

Piatu kapitolu autor venuje geologickému charakteru Slovenska a jeho odrazu v životnom prostredí spoločnosti. Prehľadne, ale veľmi výstižne opisuje geologické podmienky v základných geologických regiónoch pre rozvoj osídlenia, poľnohospodársku činnosť, zásobovanie vodou, nerastnými surovinami a budovanie inžinierskych diel. Knihu vhodne ilustrujú aj fotografie. Negeológovia iste privítajú aj pripojený terminologický slovníček a geologický ka-

lendár, ktoré pomáhajú lepšie sa orientovať v predkladanom diele.

Recenzovaná publikácia je určená predovšetkým širokému okruhu čitateľov s prírodovednými vedomosťami na stredoškolskej úrovni, ale má čo povedať aj profesionálnym geológom. Je napísaná kultúrovane, zaujímavá a zrozumiteľná, k čomu iste prispela autorova dlhoročná pedagogická prax, bohatá vedeckovýskumná i praktická odborná činnosť a mnohé študijné cesty do rozličných častí sveta.

V závere autor nepokladá ďalší vývoj životného prostredia za bezvýhodiskový a nabáda aj naše odbory do väčšej angažovanosti pri riešení nastolenej problematiky slovami: „Je možné vyhnúť sa negatívnym následkom nášho spolužitia s prírodou? Áno. Treba však vždy postupovať tak, aby sa čoraz menej uplatňovali spomenuté príčiny nepriaznivých zásahov človeka do rovnováhy prírodných systémov. Treba pritom poznať a rešpektovať aj fundamentálny a mnohostranný význam geologických podmienok v komplexe životného prostredia...“

V. Letko

MINERALIA SLOVACA — časopis Slovenskej geologickej spoločnosti a slovenských geologickovýskumných organizácií, ročník 11, číslo 6, december 1979.

Vydáva Geologický prieskum, n. p., 052 80 Spišská Nová Ves v n. p. ALFA, vydavateľstve technickej a ekonomickej literatúry, Hurbanovo nám. 3, 893 31 Bratislava, tel. 3314 41 až 45.

Adresa redakcie: Geoprieskum — Mineralia slovaca, p. p. A-21, Stará Spišská cesta, 040 51 Košice, tel. 385 32. Vedúci redaktor: Ing. Ján Bartalský, CSc., zástupca: RNDr. Pavol Grecula, CSc., Registračné číslo: SÚTI 9/11. Vychádza 6-krát ročne. Tlačia Východoslovenské tlačiarne, n. p., Švermova 47, 040 67 Košice. Objednávky adresujte redakcii časopisu. Imprimované dňa 6. 12. 1979. Cena jednotlivého čísla Kčs 15.—, ročné predplatné Kčs 90.—.

Suscriptions and correspondence concerning advertisements be sent to SLOVART Ltd., Leningradská 12, 896 26 Bratislava

The Mineralia slovaca is also available on an exchange basis. For details please write to the Editor Mineralia slovaca, P. O. Box A-21, 040 51 Košice, Czechoslovakia.

© ALFA, vydavateľstvo technickej a ekonomickej literatúry, Bratislava 1979.